

Nøvn

Osmund Justinussen 70

Dreingirnir, sum vóru nøkur ár eldri, vóru okkara fyrirmyndir. Vit vildu gera sum teir, siga sum teir, greiða okkum sum teir og vága okkum sum teir. Vit lærdu hvør av øðrum at gera fortreyð, arga, spæla, vit lærdu at gera bátar og havnir, lærdu at seta fjøll á skallan og dunnuvel í nakkan, og vit vágaðu okkum eins og teir at klíva í homrum, renna á neystatekjum, renna undan óðum monnum og at gera vápn til bardaga hvør móti øðrum ella øðrum býlingum. Ein dagin var eg tikin, hildin upp móti húsavegginum, meðan teir við felluknívinum markaðu meg, skóru lítið skar í oyra, sum bløddi. Var bæði argur og errin, at teir lögdu í at taka meg. Soleiðis vuku vit upp í einum leiki um, hvør ið sterkastur var, og onkurtíð vóru vit á markinum ella uttan fyri lóg og rætt.

Gamlilærarin, Andreas Joensen, svaraði einari mammu, sum var stúrin um sín óargaliga son, at er hann ikki drongur, tá ið hann er drongur, verður hann heldur ikki maður, tá ið hann skal vera maður. Og Hjalmar við Neyst, keypmáðurin, helt fyri ein dagin, ein annar var í øðini um teir óreinu dreingirnar, at tað er ikki smádrongur, sum ikki ger fortreyð. Ein dagin inni á Bakka helt Thea fyri, at tað var hvørt um annað, hvør var verri at gera fortreyð, Osmund ella Poul Juul. Osmund var putturin hjá Poul Juul, segði hon, og sipaði helst til stóddarmunin. Poul Juul var fótin hægri, men neyvan sveiggaði hann puttinn, sum honum lysti. Onkrar dagar sá Petur lærarin reyðan klút fyri sær í skúlastovuni, og gjørdist óður. So var dagurin bjargaður, men seinni mundu teir og mangur annar drongur ásannað, at alt annað hevði fyllt upp har, stundir skuldu havt verið til skúlan.

Ein summardag stóð Osmund, sum var farin um fermingaraldur, og kálkaði húsagrundina. Helst hevði pápin biðið hann; men hugurin mundi vera lítill. Vit yngri vóru leysir og fóru út um Egg at gera blikkabilaveg. Tá vaknaði aftur drongurin í honum, hann stakk kálkkustin aftur millum beinini og sletti við honum sum einum skitnum hala og og læt sum frensur. Drongurin í honum slepti ikki takinum, tí, sum

hann sjálvur segði í eini Rás2 sending, var hann í ringasta kúllaaldri, tá ið hann 18 ára gamal til stuttleika vann teimum eldru umborð onkrar neisir.

Ikki tí, hann og vit aðrir gjørdur eisini okkurt til nyttu, fóru ørindi, sópaðu, hoyggjaðu og og vóru á floti. Og vit gingu í sunnudags-skúla, í kirkju og á møti, og foreldrini bóðu okkum skikka okkum væl, og høvdu at okkum, frættu tey nakað. Men mangur drongur kundi ikki bara sær at forvitnast, at arga og royna ytstu mørk. So leingi, ið vit vóru dreingir, varð hetta tolt, um so onkur hevði at okkum, gav ilt av sær og kanska tók onkran í herðatoppin. Ein og hvør maður og kona vistu, at um fá ár stóðu eisini hesir dreingirnir við vaðbeinið, snelluna, línustampin, í fiskarúgvuni og gjørdust menn, styrimenn, skiparar. Onkur fór kanska skúlavegin, og fáur ella eingin fór niðurímillum. Soleiðis var tað tá. Osmund gjørdist maður, fiskimaður, skipari, reiðari, stjóri, formaður - you name it - og húsini á Garði eru nú væl kálkað, prýðilig og snøgg bæði uttan og innan.

Osmund var tiggjunda og yngsta barnið hjá Lamb-Elspu og Garða-Tummasi, hjá Elisabeth og Tummas Justinussen úti á Garði. Hon hevði tænt í stórum bóndahúsi í Lamba, staðið í handlunum hjá Heinesen í Havn og hjá Leirviks-Jóannesi á Bakka. Hon smádroymdi um fittan handil, meðan børnini komu hvørt eftir annað. Tað elsta var 18 og inniløgumaður í húsinum, áðrenn Osmund sá dagsins ljós. Pápin, stórus og sterkur, var av heiðriksstovufólkinum, tiltikið sparið og kravlítið, men eisini av gløgga og hugdjarva útistovufólkinum. Hann læt sær lynda at eiga í pottin. Tá ið konan var farin á soppin og lá á sjúkrahúsi í Klaksvík, fór Eirik, tann elsti sonurin,

inn at vitja hana og spurdi, hvussu til stóð: „Hygg,“ segði mamman, ”hann liggur har!“ ”Hatta er einki at hyggja at,“ svaraði Eirik, ”bara ein meira at føðal!“

Ólíkir gjørdust brøðurnir, sum vuku upp undir hvør sínum umstøðum, tað gjørdi aldursmunurin og tíðirnar, og ólík hava forløg teirra, men útistovufólkið lýgur seg ikki burtur hjá teimum. Osmund fekk um endan á vaðbeininum og sjálvdráttinum, var burtur við trolara, norðmonnum og donskum skipum. Hann fiskaði laks í Eystursjónum, starvaðist vegna Fiskirannsóknarstovuna við royndarfiskiskapi eftir laks og svartkjafti undir Føroyum. Hann royndi alt og einki innan fiskivinnu, troytti fjarlagdar leiðir handan Afriku og hugtók bygðarfólkið við øllum sínum virki á sjógvi og landi. Var hetta ikki Osmund úti á Garði?

Soleingi prátið var um fisk, um hann so var við Svaldbard ella Afriku, bar til at práta uppi. Men har komu alskyns skip, umbygd ella nýggj og stásilig. Fiskur í okendum nøgdum kom upp á land í bygdini, virki og fólk vunnu pening av hansara ávum, og maðurin var talsmaður hjá reiðarum og skipabólkum. So kom kreppan, og hann lá sum kúlan. Hvør reisti hann aftur? Hvussu fekk hann reist seg aftur? Túsund talsurningar mólu í klingur, meðan aftur tók at nørast, har Osmund var uppi. Skip komu og fóru, handlar og hotell komu upp í part, synirnir komu uppi, og nýggjar leiðir verða troyttar í frálundavinnuni við kostnaðarmiklum risaskipum. Milljónatølini, tillagingin til tíðarkrøvini, m.a. við virkis- og skipasølu, er so langt burtur frá bygðardronginum úti á Garði, at ikki ber til í fáum orðum at siga frá hesi ótrúligu lívssøguni tey síðstu hálvthundrað árin. Sum abbi tók til um gamla

útróðrarmannin, Sylverus á Mýrini, tað skuldi verið skrivað bók um hann. Í fimta bindi í Leirvikar søgu, verður ið hvussu er tátturin tikin upp aftur.

Eg nevndi ovari at hann var um fermingaraldur. Tað var kanska at arga. Osmund er ikki fermdur. Hann vaks upp í brøðrasamkomuni í bygdini. Foreldrini taldust millum tey fyrstu í samkomuni. Osmund fekk hana við móðurmjólkin, og hon gjørdist og er ein aðaltáttur í lívi hansara. Tað var honum um at gera, at tað, sum kom á prent í bygdarsøguni um samkomuna, varð gjørt til lítar í innihaldi og orðalagi. Maðurin, onkur vildi hildið ikki hevði tíð at venda sær, eigur altíð onkursvegna tíð.

Osmund livir spentur út á einum krosstræi, sum liggur. Tað er ikki reist, tí hann er ikki offur fyri fyri nøkrum sum helst. Er sín egin, rúmsáttur og tó inniliga trúgvur móti síni lívsáskoðan og gudsótta. Hetta er annað træið. Tvørtur um hitt er spennin frá eini ótrúligari vinnulívssøgu til dreingjalótir, sum enn liva í honum. Skemtingarsamur og láturmildur sigur hann frá bygðarsøgum og hendingum, hermir og stuttleikar sær. Á barnaárum fekk hann eisini í viðføri eina ørgrynni av søgum og lívsroyndum hjá farbrøðrunum og øðrum monnum í grannalagnum. Hann legði oyra at, og tað, hann har hoyrði, spælir óivað enn vakrasta tónleikin í honum. Hjá teimum lærði hann millum annað, at tú skalt ikki liggja sjóvarfallið av tær. Tú skalt fara, meðan tíð er. Hann sá fúnaðar bátar í gomlum neystum, kíkar, línutrog og søguna í øllum hesum, sum nú fór við vestfallinum, varð einki gjørt. Osmund skapti Bátasavnið. Bygðarfólkið tók undir við honum, og har er nú eindýrgripur varðveittur. Saman við øðrum fróðarmonnum varð næsta stigið at fáa festa á blað bygðarsøguna, sum nú er komin væl áleiðis.

Gud og hvør maður hevur uttan iva sína hugsan um Osmund, sum nú fer um tey sjeyti. Hann man eisini hugsa sítt og undrast á, at lívið lagaði seg so, sum tað hevur gjørt. Vónandi fær hann eisini mong og góð ár afturat at undrast og starvast í, tí hann kann ikki lata vera. Væl veri honum fyri tað.

Karla Hansen 85 ár

Karla hugnar sær við einum drekkamunni saman við langommubørnunum

Í morgin, týsdagin 6. september, fyllir Karla Hansen í Runavík 85 ár. Hon er ættað úr Sørvági, dóttir Jóhannus og Kristinu Joensen úti á Lið. Systkin hennara eru Louis Joensen (d. 08.04.75), Gigga Mouritsen, Luffa Mouritsen (d. 05.02.09), Poul Arni Joensen, Kristoffur Joensen (d. 27.02.07) og Lea Hansen.

Karla giftist við Símoni Hansen, sum var ættaður av Toftum. Símun var við til at seta Føroya Banka á stovn í Saltangará, hann var stjóri í Lynfrost, og so seldi hann tunnur til sildaflotan í 60'unum.

Saman fingur tey 6 børn: Jóannes S. Hansen, Sannu Højgaard, Andreas Hansen (d. 31.12.58), Kristinu Háberg (d. 06.09.84), Andriásu Símunardóttir og Káru Løkin.

Símun andaðist í 1968, bert 45 ára gamal, tá ið Karla var 42 ára gomul og sat eftir við 5 børnum.

Karla er ein sera fittlig og hugnalig kvinna at koma á gott hjá. Hon eigur altíð okkurt heimabakað, og hon veit altíð okkurt at fortelja. Hon fylgir væl við øllum, sum fer fram í samfelagnum.

Eisini er Karla sera ung í sinninum. Tað merkist ikki, at hon er ein kvinna, ið gongur ímóti teimum 90. Henni dámar væl, tá ið øll

familjan er samlað rundan um hana. Hóast tað er larmur og órógv, so heldur hon bara, at tað er deiligt.

Eitt, sum eisini eyðkennir Karlu er, at hóast hon er einsamøll heima, so hevur hon altíð eitt livandi ljós tendrað, sum fjálgar um hana.

Tey seinastu 25 árin hevur Karla búð í Grannatúni, men fyri stuttum flutti hon í nýggja íbúð úti í Runavíkini.

Gerandisdagurin hjá Karlu fer við at passa tey yngstu ommubørnini, stákast uttanfyri við ymiskt, og so er hon dagliga í dagtilhaldinum Nón, sum hon bara hevur gott at bera.

Karla bakar, og hon hevur altíð okkurt á stokkunum. Eisini hevur hon í mong ár, saman við øðrum kvinnum, verið sera trúföst at pakka klæðir til børn og vaksni í Rumenien. Somuleiðis hevur Karla altíð verið trúföst í samkomuni í Berða í Saltangará.

Føðingardagin heldur Karla týsdagin 6. september frá klokkan 17 í hølunum hjá eldrafelagnum Nón, har øll eru vælkomin at heilsa uppá hana.

EM